

Nr 412.

Godkänd av första kammaren den 30 juni 1943.

Godkänd av andra kammaren den 30 juni 1943.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående Skånska pansarregementets förläggning m. m.

(Statsutskottets utlåtanden nr 199 och 235 samt memorial nr 237.)

Till Konungen.

I. Skånska pansarregementets förläggning m. m.

1:o) **Skånska pansarregementets förläggning m. m.** I propositionen nr 302 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 28 maj 1943, föreslagit riksdagen besluta (sid. 2—16) dels att Skånska pansarregementet skall förläggas invid Hässleholm, dels ock att kavalleriet skall från och med tidpunkt, som framdeles bestämmes, omorganiseras i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i berörda statsrådsprotokoll anförts.

Såsom av ärendet framgår fann 1942 års riksdag det vara förenat med avgjorda olägenheter att förlägga Skånska pansarregementet i dess helhet till Hälsingborg. Utan att uttala någon bestämd mening angående regementets förläggning förutsatte riksdagen, att Kungl. Maj:t skulle taga frågan under förnyat övervägande, innan åtgärder vidtoges som definitivt bunde hela Skånska pansarregementet till Hälsingborg.

Såsom departementschefen framhållit är denna förläggningsfråga en av de mest komplicerade som den nya försvarsorganisationen innefattar, varom även antalet av framlagda alternativa förslag bär vittnesbörd.

Då ett pansarförband med hänsyn till sina stridsmedel är i särskilt hög grad i behov av en omfattande övningsterräng, bör såsom departementschefen även framhållit den föreliggande förläggningsfrågan bedömas efter möjligheterna att för regementet disponera lämplig sådan terräng. Den verkställda utredningen har givit vid handen, att det övningsområde, varöver pansarregementet under sin nuvarande förläggning i Hälsingborg förfogar, icke ens efter planerad utvidgning kan bliva tillräckligt eller eljest lämpligt för rege-

mentets behov. De övningsfält, som fylla fordringarna i angivna avseende och ansetts närmast böra komma ifråga, nämligen Riseberga- och Hörjafälten, äro belägna på sådant avstånd från Hälsingborg att en förläggning av regementet till Hälsingborg med ianspråktagande av något av dessa fält skulle med hänsyn till drivmedelsåtgång m. m. icke vara lämpligt.

På grund härav och med hänsyn till såväl överbefälhavarens som arméchefens uttalande, att valet av Hälsingborg icke kan ur militär synpunkt betraktas som godtagbart, synes riksdagen en förläggning av pansarregementet till nämnda stad icke vara tillräddig.

Departementschefens förslag innebär, att ett helt nytt etablissement uppföres för pansarregementet. Härigenom skulle vinnas den fördelen, att förläggningen av regementet kan väljas med tanke på möjligheten av bland annat bekväm och obehindrad tillgång till övningsfält. För att emellertid icke den i 1942 års försvarsbeslut för arméns byggnadsföretag angivna kostnadsramen skulle behöva överskridas till följd av de med uppförandet av det nya etablissemetet förenade kostnaderna, vilka uppskattats till omkring 11.5 miljoner kronor, föreslår departementschefen, att pansarregementets nuvarande etablissement i Hälsingborg nyttiggöres för annat ändamål, varigenom byggnadskostnader för andra arméns truppförband skulle kunna inbesparas. I sådant syfte föreslås, att vissa enheter ur Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente utbrytas och sammanslås till ett nytt kavalleriförband (förslagsvis benämnt Skånska kavalleriregementet), som skulle övertaga pansarregementets nuvarande förläggningslokaler i Hälsingborg.

I fråga om förläggningen av det för Skånska pansarregementet avsedda nya etablissemetet har departementschefen med hänsyn särskilt till den nära belägenheten av Riseberga- och Hörjafälten förordat trakten av Hässleholm. Båda dessa fält anses väl lämpade som övningssterräng för ett pansarregemente.

En jämförelse mellan byggnadskostnaderna för pansarregementets förläggning i Hälsingborg och i Hässleholm utvisar, att kostnaderna bliva ungefär likvärdiga för de båda alternativen. Kostnaderna för markinköp torde emellertid bliva högre om Hälsingborg väljes som förläggningsort. Dessa kostnads-kalkyler giva vid handen, att en förläggning till Hässleholm skulle ställa sig något billigare än om regementet förlades till Hälsingborg. En enligt riksdagens mening betydelsefull faktor vid bedömandet av förläggningsfrågan, nämligen möjligheterna att anskaffa bostäder m. m. åt den vid regementet fast anställda personalen, har av departementschefen icke berörts i vidare mån än att departementschefen uttalat, att det under alla förhållanden bör eftersträvas en sådan förläggning av förbandet, att det icke skall bliva nödvändigt att uppföra bostäder för personalen genom statens försorg eller barackförläggning för övningsändamål å det övningsfält, som tages i anspråk. Riksdagen har velat framhålla, att det enligt riksdagens mening hade varit önskvärt, om här berörda bostadsfråga förelegat i utrett skick vid ställningstagandet till spörsmålet rörande pansarregementets förläggningsplats. Då emellertid vid bedömningen av förläggningsfrågan avgörande betydelse måste tillmätas

de militära synpunkterna och de i övrigt framlagda alternativa förslagen icke ansetts av de militära myndigheterna godtagbara samt härtill kommer att ett ytterligare uppskjutande av detta ärende icke kan anses tillrådligt, har riksdagen i enlighet med departementschefens förslag beslutat fastställa trakten av Hässleholm som förläggningssort för Skånska pansarregementet.

Vid valet av övningsfält synes av de två alternativen — Risebergafältet och Hörjafältet — jämväl enligt riksdagens mening flertalet skäl tala till förmån för sistnämnda fält. Kostnaderna för markförvärvet hava uppskattats till 1,250,000 kronor. Riksdagen kommer att under efterföljande punkter anvisa medel såväl härför som för det nya etablissemnetet.

Förslaget om förläggningssort för pansarregementet har såsom ovan nämnts satts i samband med en viss omorganisation av kavalleriet. Då förslaget endast innebär en mindre jämkning i kavalleriets organisation — utan ökning av dess kader — och dessutom skulle medföra en besparing i fråga om byggnadskostnaderna, har riksdagen ansett sig böra godkänna vad departementschefen i sådant avseende förordat. Riksdagen har alltså beslutat, att ett nytt kavalleriförband skall uppsättas genom överförande till detta regemente av delar av Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente.

Under åberopande av det anförda och då departementschefens uttalanden i de delar, varom riksdagen ovan icke särskilt yttrat sig, icke givit riksdagen anledning till erinran, får riksdagen anmäla, att riksdagen beslutat

dels att Skånska pansarregementet skall förläggas invid Hässleholm,

dels ock att kavalleriet skall från och med tidpunkt, som framdeles bestämmas, omorganiseras i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 28 maj 1943 anförts.

II. Kapitalinvesteringar, som skola bestridas med de i 1943 års statsverksproposition upptagna kvotanslagen.

Försvarsväsendets fastighetsfond.

ARMÉFÖRVALTNINGENS DELFOND.

2:o) **Vissa byggnadsarbeten m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (sid. 16—52) har riksdagen medgivit, att i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 28 maj 1943 angivna byggnadsarbeten må, i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen anförts, utföras med anlåtande av det å kapitalbudgeten under försvarsväsendets fastighetsfond, arméförvaltningens delfond, för budgetåret 1943/44 anvisade investeringsanslaget av 24,000,000 kronor till Vissa byggnadsarbeten m. m.

MARINFÖRVALTNINGENS DELFOND.

3:o) **Hemsö kustartilleriförsvar med Härnösands kustartilleridetachment.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen medgiva (sid. 52—56), att ett nytt

kasernetablissemment för Hemsö kustartilleriförsvaret och Härnösands kustartilleridetachment må, i huvudsaklig överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 28 maj 1943 anförts, uppföras med anlåtande av det i årets statsverksproposition (kapitalbudgeten, bilaga 2, punkten 6) under försvarsväsendets fastighetsfond, marinförvaltningens delfond, för budgetåret 1943/44 äskade investeringsanslaget av 10,000,000 kronor till Vissa byggnadsarbeten m. m.

Enligt 1942 års försvarsbeslut skall till Härnösand förläggas ett detachment ur Älvsborgs kustartilleriregemente. Beträffande byggnadsfrågan föreslog försvarsutredningen, att den i Härnösand befintliga dövstumskolan skulle ombyggas för ändamålet och vissa nya byggnader uppföras. Enligt departementschefens nu föreliggande förslag bör i stället ett nytt etablissement för detachmentet uppföras å Norra Brännan i Härnösand. Ehuru Brännanprojektet i jämförelse med dövstumskoleprojektet skulle draga en något större kostnad, torde enligt den i ärendet förebragta utredningen förstnämnda alternativ erbjuda, främst ur militär synpunkt, sådana fördelar, att riksdagen ansett sig böra bifalla departementschefens förslag om uppförande av ett nytt kasernetablissemment för Hemsö kustartilleriförsvaret och Härnösands kustartilleridetachment. Mot de för ändamålet beräknade kostnaderna synes riksdagen icke något vara att erinra.

Riksdagen får alltså i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag anmäla, att riksdagen medgivit, att ett nytt kasernetablissemment för Hemsö kustartilleriförsvaret och Härnösands kustartilleridetachment må, i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 28 maj 1943 anförts, uppföras med anlåtande av det å kapitalbudgeten under försvarsväsendets fastighetsfond, marinförvaltningens delfond, för budgetåret 1943/44 anvisade investeringsanslaget av 10,000,000 kronor till Vissa byggnadsarbeten m. m.

III. Frågor om markförvärv.

4:o) **Mark för Skånska pansarregementet m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (sid. 56—77) att

dels till Mark för Skånska pansarregementet m. m. såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond, arméförvaltningens delfond därav, för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 2,800,000 kronor,

dels ock medgiva, att för stabsmobiliseringscentral vid sjätte militärområdet må förvärfvas ytterligare mark på sätt av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 28 maj 1943 angivits.

Vad Kungl. Maj:t anført och föreslagit har icke givit riksdagen anledning till erinran eller uttalande annat än i följande avseende.

Under punkt 1:o) i denna skrivelse har riksdagen beslutat, att Skånska pansarregementet skall förläggas till trakten av Hässleholm. För att kunna bedriva skjututbildning med tunga vapen är det erforderligt, att regementet har tillgång till särskilt skjutfält, som fyller de speciella fordringar, som ur säker-

hetssynpunkt och av andra skäl måste uppställas. Vid verkställda rekognoseringar har ett i trakten av Brösarp å Skånes ostkust beläget område befunnits i mycket hög grad motsvara de militära fordringar, som kunna uppställas, och har till följd härav av departementschefen föreslagits som skjutfält för pansarregementet. Med hänsyn till områdets egenartade natur och talrika fornminnen hava emellertid från naturskyddshåll uttalats farhågor för fältets ianspråktagande. Då området i fråga befunnits ur militär synpunkt vara att förorda, har riksdagen ansett sig trots de betänkligheter ur naturskyddssynpunkt, som rests mot förslaget, böra bifalla detsamma. Riksdagen, som uppmärksammat, att hela området utmed Verkeåns dalgång, som är den ömtåligaste delen av denna trakt, kommer att lämnas orört, utgår från att såsom av departementschefen framhållits ett militärt utnyttjande av området icke behöver medföra, att dess säregna karaktär spolieras samt att alla åtgärder vidtagas för att fornlämningarna respekteras och skyddas. Riksdagen har funnit sig böra yttermera understryka departementschefens uttalande, att i fråga om områdets användning särskilda bestämmelser skola meddelas, som i görligaste mån tillgodose naturskyddsintresset, och att dessa bestämmelser utformas i samråd med vetenskapsakademiens naturskyddskommitté. Vissa farhågor för fältets ianspråktagande hava även framställts med hänsyn till att ett lönande ålfiske bedrivs utanför kusten. Riksdagen förutsätter, att ålfisket i fråga icke behöver störas mera än som är oundgängligen nödvändigt.

Under åberopande av vad ovan anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen *dels* till Mark för Skånska pansarregementet m. m. för budgetåret 1943/44 å kapitalbudgeten under försvarsväsendets fastighetsfond, arméförvaltningens delfond, anvisat ett investeringsanslag av 2,800,000 kronor,

dels ock medgivit, att för stabsmobiliseringscentral vid sjätte militärområdet må förvärvas ytterligare mark på sätt av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 28 maj 1943 angivits.

IV. Övriga anslagsfrågor.

5:o) **Armén: Elektrifiering av vissa barackläger.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (sid. 77 och 78) har riksdagen till Armén: Elektrifiering av vissa barackläger för budgetåret 1943/44 å driftbudgeten under fjärde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 40,000 kronor.

6:o) **Armen: Anskaffning av verkstadsutrustning för vissa truppförband m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (sid. 78—80) att till Armén: Anskaffning av verkstadsutrustning för vissa truppförband m. m. för budgetåret 1943/44 å fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 890,000 kronor.

Medelsbehovet för här ifrågavarande ändamål synes icke hava förutsetts av 1941 års försvarsutredning och innefattas följaktligen icke i den av 1942 års riksdag angivna kostnadsramen för försvarsväsendet under femårsperioden 1942/47. Riksdagen, som funnit föreliggande medelsbehov böra tillgodoses genom medelsanvisning å riksstaten, har beslutat anvisa det nu äskade an-

slaget. Härav följer att, såsom departementschefen framhållit, motsvarande reduktioner skola göras i fråga om de för armén i nämnda kostnadsram i övrigt beräknade utgifterna.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till Armén: Anskaffning av verkstadsutrustning för vissa truppförband m. m. för budgetåret 1943/44 å driftbudgeten under fjärde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 890,000 kronor.

7:o) **Marinen: Anskaffning av verkstadsutrustning m. m.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln (punkt 97 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1943) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Marinen: Anskaffning av utrustning för vissa verkstäder m. m. för budgetåret 1943/44 beräkna ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i ovanberörda proposition nr 302 föreslagit riksdagen (sid. 80 och 81) att till Marinen: Anskaffning av verkstadsutrustning m. m. för budgetåret 1943/44 å fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 174,000 kronor.

Riksdagen har beslutat, att den av departementschefen föreslagna verkstadsutrustningen m. m. anskaffas, och har icke haft något att erinra mot den härför begärda medelsanvisningen av 174,000 kronor. Såsom departementschefen framhållit, har medelsbehovet för viss del av nu ifrågavarande verkstadsutrustning icke medräknats i försvarspropositionens kostnadsram, vilket kommer att nödvändiggöra reduktioner av för marinen i övrigt för femårsperioden 1942/47 beräknad materielanskaffning.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till Marinen: Anskaffning av verkstadsutrustning m. m. för budgetåret 1943/44 å driftbudgeten under fjärde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 174,000 kronor.

8:o) **Marinen: Anskaffning av telefon- och andra elektriska anläggningar m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (sid. 81—83) att till Marinen: Anskaffning av telefon- och andra elektriska anläggningar m. m. å fjärde huvudtiteln för budgetåret 1943/44 anvisa ett reservationsanslag av 1,575,000 kronor.

Riksdagen har funnit anmärkningsvärt, att marinförvaltningen icke i samband med sina anslagsäskanden för byggnader begärt medel för elektriska anläggningar. Då emellertid ifrågavarande medelsbehov bör tillgodoses, har riksdagen beslutat anvisa det av Kungl. Maj:t för ändamålet nu äskade anslaget. Riksdagen har därvid velat framhålla, att enligt riksdagens mening bör ifrågavarande merutgift utöver den i 1942 års försvarsbeslut angivna kostnadsramen för marinen medföra motsvarande reduktion av de för marinen i nämnda kostnadsram i övrigt beräknade utgifterna.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till Marinen: Anskaffning av telefon- och andra elektriska anläggningar m. m. för budgetåret 1943/44 å driftbudgeten under fjärde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 1,575,000 kronor.

9:o) **Krigsmaterielverket; Driftkostnader vid vissa förråd m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (sid. 83 och 84) har riksdagen till Driftkostnader vid vissa förråd m. m. för budgetåret 1943/44 å driftbudgeten under fjärde huvudtiteln anvisat ett anslag av 3,170,000 kronor.

10:o) **Forskningsverksamhet inom sprängämnesområdet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (sid. 84 och 85) har riksdagen till Forskningsverksamhet inom sprängämnesområdet för budgetåret 1943/44 å driftbudgeten under fjärde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 120,000 kronor.

11:o) **Försvarets forskningsnämnd.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (sid. 85—87) har riksdagen till Försvarets forskningsnämnd för budgetåret 1943/44 å driftbudgeten under fjärde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 39,500 kronor.

Stockholm den 30 juni 1943.

Med undersåtlig vördnad.
